

Ярузельський — його прізвисько, а не прізвище. Від народження він Юрій Іванович Роздобудько, і жодного дня будь-ким іншим себе не уявляв.

Так обізвав його хтось із дотепників, а інші, такі ж самі, підхопили, маючи на це якісь причини. Напевно, головна з них — це зовнішня схожість із польським генералом. Правда, якби когось із тих гостроязикових запитати, які саме органи Юрія Івановича схожі з органами першого секретаря Польської робітничої партії генерала Ярузельського, то для більшості такий перелік обмежився б великими роговими окулярами з притемненими брунатними скельцями, що, як відомо, до органів не належать, а є аксесуаром, котрий тим органам стає в нагоді.

Така їхня відповідь зовсім не свідчила б про відсутність схожості. Схожість якраз була. Трохи: у високому лобі, можливо, в крихітному підборідді й уже точно — в тому, як лисіли голови обидвох людей, але той, хто вперше назвав Юрія Івановича Ярузельським, цього не помітив, бо керувався лише фактом, що Роздобудько, як і Ярузельський, у будь-яку пору дня (чи року) носив сонцезахисні окуляри в роговій оправі. Такі окуляри вони обоє носили не просто так. Їм дошкуляла «снігова сліпота», або ж фотокератит, як сказали б лікарі.

На відміну від справжнього Ярузельського, котрий цю напасть підхопив уже дорослим, Роздобудькова сльозогінність, а відтак носіння окулярів, почалася ще в шестирічному віці. А зав'язалося все зі звички батька брати його із собою на роботу, що для хлопця в ту пору було верхів'ям щастя.

Батько працював інженером на заводі, який у ті часи стрімко будувався, і тому, гостюючи в нього, малий Юрко міг бачити височенні крани, жилавих чоловіків із відбійними молотками, бочки з гарячою смолою, з яких у небо, набираючи найхімерніших обрисів, рвалася чорна кіптява так, ніби з неї ось-ось мав постати якийсь із джинів. Але такого дива не ставалося. Можливо, тому що для народження джина все ж потрібен вогонь без диму, про що малий, звісно, не знав.

А от інших дивовиж на тому будівництві траплялося чимало. Наприклад, там водилися велетенські, як динозаври, самоскиди, і в їхніх прокурених дешевими папіросками кабінах хлопцеві інколи вдавалося навіть трохи посидіти, тримаючись за кермо, обтягнуте чохлам, сплетеним із тонких кольорових дротиків, що, ймовірно, колись служили елементами електропроводки такої ж машини.

Ідея брати сина із собою на роботу Іванові Роздобудьку, звісно ж, не подобалася, але він не мав іншого виходу, адже його дружина, Лідія Василівна, була важливою й неабияк заклопотаною персоною в структурі всесоюзного товариства «Знання», члени якого, як відомо, займалися просвітництвом пролетаріату і селян, що, цілком віддавши себе щоденній праці, не мали вдосталь часу на освітні справи, на відміну від інтелігенції.

Лідія Василівна, опікуючись розвитком тієї важливої організації, часто бувала у відрядженнях і службових роз'їздах, не приділяючи синові достатньої уваги, якої, на думку деяких матусь, ніколи не буває достатньо, інші натомість надмірну опіку вважають злом, тож заради справедливості слід визнати, що межа, а відтак і провина, тут доволі умовна. Малий, як і годилося, ходив у дитячий садочок, хоча

часом він із цього приводу влаштував бурхливі протести. І тоді засмучені батьки вважали за краще брати його із собою, ніж віддати в такому гострому емоційному стані на поталу черствим няням.

Малий миттєво вловив цю слабину і став нею користуватися так, як діркою в новенькому барвистому штахетнику, що огороджував його дитячий садок — істерики стали найкоротшим шляхом домогтися свого. Заперечити проти того, щоб саме він брав сина на роботу Іван Роздобудько не міг, бо інженером, а згодом і головним інженером він числився в себе на підприємстві, а вдома був підкаблучником, якщо чесно.

Одного такого дня на будівельному майданчику й трапилася та фатальна пригода, що прирекла Юрія Івановича все життя носити окуляри від сонця, а функціонерка товариства «Знання», про перетворення якої в домогосподарку раніше й мови не могло бути, — саме нею і стала.

Скориставшись тим, що батько розгорнув на столі рулони міліметрового паперу і з головою занурився в мудроване плетиво нанесених на нього креслень, цікавий до всього незвичайного хлопець вислизнув із кабінету й прокрався в цех, де якраз працювали зварювальники, став у них за спиною, і, вдихаючи запах карбіду, віддався магії ацетиленових вогнів, на котрі, на відміну від нудних інженерних проєктів, можна дивитися нескінченно, але не без наслідків. Зайняті ділом роботяги помітили мало, коли той уже непритомним лежав на холодній бетонній підлозі.

Лікарі, осудливо зиркаючи на батьків, склали безжальний вердикт: усе життя доведеться ховатися від світла. В домі Роздобудьків прогримів скандал із наслідком: Лідія Василівна увірвала багатообіцяючу

кар'єру функціонерки й залишилася вдома, бо малий Юрко зважав жити по-новому і відтепер справді потребував батьківської чи материнської опіки.

Звісно, Юрій Іванович знав, що дехто позаочі називає його Ярузельським, проте нітрохи не тримав зла на таких людей. Йому було ніколи перейматися образами, дрібними інтрижками чи іншими суєтними клопотами. Увесь свій час він присвячував пристрасті, що опанувала ним після того, як змушений був остерігатися світла, зачаївшись у комфортнішому для його зору присмерку.

Жодна істота не може цілком обходитися без світла. Малий Юрко теж не зміг, через те заходився шукати йому заміну. І незабаром знайшов. Ерзацом світла для нього стала музика, а якщо бути точним — хоровий спів.

Та так тривало недовго, минув якийсь рік-другий, і усе те світло, яким наповнюється наш світ, хлопець зміг би назвати лише ерзацом музики. Доки сусідська дітлашня ганяла в дворі дешевого гумового м'яча чи забавлялася в козаків-розбійників, ховаючись по сусідніх підворіттях, Юрко слухав музику, грав музику, вкривався музикою, пив музику. Його істерики безслідно минулися, а життя поділилося на дві половини: до знайомства зі світом звуків і після.

Новеньких вінілових дисків фірми «Мелодія» в домі у них було не так вже й багато, тож, прослухавши кожен не менше ста разів, хлопець переключив свою увагу на дивну колекцію старих платівок іноземного виробництва, які, зі слів матері, привіз її батько, повертаючись зі служби в Східній Німеччині. При людях, заради бравати, він чомусь називав їх трофейними, хоч війна вже давним-давно закінчилася, а з нею й трофеї. Насправді ж, не додивившись, що то за платівки, він виміняв їх на два барильця